

Vergaderjaar 2013–2014

33 805 X

**Wijziging van de begrotingsstaat van het
Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2013
(wijziging samenhangende met de Najaarsnota)**

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2013 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie (X).

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert

B. BEGROTINGSTOELICHTING

De departementale begroting

1. Leeswijzer

Budgettair kader

Uit de hiervoor vermelde samenvattende begrotingsstaat blijkt dat ten opzichte van de eerste suppletoire begroting 2013 een bedrag van € 78,3 miljoen aan de begroting voor 2013 wordt onttrokken en dat het begrotingsbedrag voor de ontvangsten 2013 met € 24,8 miljoen wordt verlaagd. Dit leidt tot een uitgavenbudget van € 7.710,2 miljoen en een ontvangstenbudget van € 324,6 miljoen voor het Ministerie van Defensie. Het bedrag voor de in 2013 aan te gane verplichtingen wordt verlaagd met € 78,3 miljoen tot € 7.960,2 miljoen.

Samenvatting belangrijkste begrotingswijzigingen

De belangrijkste begrotingswijzigingen zijn de vrijgave van de voorziening HGIS (– € 35 miljoen), de vrijgave van het niet relevant deel van de hoofdsom van de pensioenen (– € 23,2 miljoen) en de vertragende ontvangsten uit de verkoopopbrengsten en overige ontvangsten (– € 24,8 miljoen), die doorwerken in de uitgaven. Tenslotte de budgetoverheveling vanuit het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor het project *Advanced Passenger Information System* (€ 5 miljoen).

Uitvoeren crisisbeheersingsoperaties

De uitgaven crisisbeheersingsoperaties onder de HGIS-begroting worden met € 35 miljoen neerwaarts bijgesteld, voornamelijk als gevolg van het eerder stopzetten van de missie in Kunduz.

Op de website van het Ministerie van Defensie (www.defensie.nl/missies) is actuele informatie beschikbaar over de verschillende crisisbeheersingsoperaties.

2. Het beleid

Algemeen

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de begrotingen van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2013 met respectievelijk € 78,3 miljoen en € 24,8 miljoen te verlagen. De mutaties die tot deze aanpassingen leiden worden in de Najaarsnota 2013 opgenomen.

De cijfermatige aansluiting ten opzichte van de 1^e suppletoire begroting 2013 is als volgt:

Uitgaven

Stand 1 ^e suppletoire begroting 2013	€ 7.788,480
Wijzigingen 2 ^e suppletoire begroting 2013	– € 78,268
Stand begroting Defensie (X) in de Najaarsnota 2013	€ 7.710,212

Ontvangsten

Stand 1 ^o suppletoire begroting 2013	€ 349,377
Wijzigingen 2 ^o suppletoire begroting 2013	- € 24,800
	<hr/>
Stand begroting Defensie (X) in de Najaarsnota 2013	€ 324,577

Overzicht uitgavenmutaties

Bedragen x € 1 miljoen

artikel	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Omschrijving	Inzet	CZSK	CLAS	CLSK	CKMar	Investeringen Krijgsmacht	DMO	CDC Algemeen	Centraal Apparaat	Geheim	Nominaal en onvoorzien	Totaal
Begroting 2013	213,2	714,1	1.135,8	663,9	317,6	1.173,4	862,5	939,4	1.592,9	5,3	63,4	7.777,0
Wijzigingen in samenhang met de Voorjaarsnota 2013	27,3	8,1	32,8	0,8	16,0	-147,1	2,9	73,5	34,5	0,0	-43,6	11,5
B. Beleidsmatige wijzigingen:												
Stand Voorjaarsnota 2013	240,4	722,2	1.168,6	664,7	333,6	1.026,3	865,4	1.012,9	1.627,4	5,3	19,8	7.788,5
B. Beleidsmatige wijzigingen:												
Stand Miljoenennota 2014	240,4	722,2	1.168,6	664,7	333,6	1.026,3	865,4	1.012,9	1.627,4	5,3	19,8	7.788,5
Wijzigingen in samenhang met de Najaarsnota 2013												
B. Beleidsmatige wijzigingen:												
1. Vrijgave HGIS voorziening	-35,0								-23,2			-35,0
2. Vrijgave deel van hoofdsom ABP lening								5,0				-23,2
3. Doonwerking ontvangsten	-1,0	-2,0		-1,4	2,3	-23,3	-4,4					-24,8
4. Overhevelingen tussen departementen						4,8						4,7
5. Herschikkingen tussen defensieonderdelen	-1,6	-4,4	-5,5	3,2	-1,4	-3,9	-2,3	20,7	1,5	-3,5	-2,9	0,0
6. Bijdrage aan pensioenen en ontslagbescherming		-4,6	-6,0	-13,2	-3,3				44,1			0,0
Stand Najaarsnota 2013	202,8	711,3	1.157,1	653,3	331,2	1.003,9	858,7	1.038,6	1.644,7	5,3	0,0	7.710,2
Nadere wijzigingen:												
Stand slotwet 2013	202,8	711,3	1.157,1	653,3	331,2	1.003,9	858,7	1.038,6	1.644,7	5,3	0,0	7.710,2

Toelichting

1. Bijstelling uitgaven HGIS

De uitgaven voor verschillende missies zijn neerwaarts bijgesteld. Het saldo op de voorziening voor crisisbeheersingsoperaties wordt vrijgegeven, voornamelijk als gevolg van het eerder stopzetten van de missie in Kunduz en de lagere uitgaven dan gepland voor de Patriotmissie in Turkije.

2. Vrijgave niet relevant deel van de hoofdsom ABP lening

In het kader van het volledig op kapitaaldekking brengen van de militaire ouderdomspensioenen is het Ministerie van Defensie met het ABP een aantal leningen overeengekomen, waarvoor het Ministerie van Financiën de middelen beschikbaar stelt. De lening voor 2013 is echter niet nodig en de hiervoor gereserveerde middelen vallen vrij aan het Ministerie van Financiën.

3. Doorwerking van de ontvangsten

De uitgavenbegroting is verlaagd met € 24,8 miljoen vanwege de doorwerking van de ontvangsten op de uitgaven. De belangrijkste wijzigingen in de ontvangsten zijn: een andere fasering van de opbrengsten uit verkoop van materieel en onroerende zaken (totaal – € 17,0 miljoen) en de vertraging in het aanbestedingstraject voor de renovatie van het Centraal Militair Hospitaal, waardoor de te ontvangen bijdrage van € 4 miljoen ook op een later moment binnenkomt. Voor de rest betreft het lagere dan geplande ontvangsten bij de diverse defensieonderdelen.

4. Overhevelingen van/naar andere departementen

Dit betreft de budgetoverheveling vanuit het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor het *Advanced Passenger Information System* (€ 5 miljoen) en verder twee kleine budgetmutaties door het Ministerie van Defensie met andere departementen voor een totaalbedrag van – € 0,3 miljoen.

5. Herschikkingen tussen defensieonderdelen

Deze mutaties betreffen vooral herschikkingen van de defensieonderdelen naar het CDC voor de dienstverleningsactiviteiten instandhouding huisvesting en infrastructuur (€ 12,3 miljoen) en de wervingsbudgetten (€ 13,7 miljoen). Van het CDC gaan de budgetten voor het Joint IV Commando naar de DMO (€ 9,6 miljoen). De overige herschikkingen zijn voornamelijk het onderbrengen van bepaalde eenheden of activiteiten naar een ander defensie-onderdeel.

Overzicht ontvangstenmutaties

Overzicht ontvangstenmutaties												
artikel	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Omschrijving	Inzet	CZSK	CLAS	CLSK	CKMar	Investerings- Krijgs- macht	DMO	CDC Algemeen	Centraal Apparaat	Geheim	Nominaal en onvoorzien	Totaal
Begroting 2013	13,7	20,2	20,5	15,3	4,7	205,5	42,7	44,3	6,9			373,8
Wijzigingen in samenhang												
1. Bijstelling verkoopbrengsten						- 73,6						- 73,6
2. Bijstelling overige ontvangsten met de Voorjaarsnota 2013	- 7,0	- 0,1		- 0,1	- 0,1	4,7	35,3	16,6	- 0,2			49,2
Stand Voorjaarsnota 2013	6,7	20,0	20,5	15,2	4,6	136,7	77,9	60,9	6,8	0,0	0,0	349,3
Stand Miljoenennota 2014	6,7	20,0	20,5	15,2	4,6	136,7	77,9	60,9	6,8	0,0	0,0	349,3
Wijzigingen in samenhang met de Najaarsnota 2013												
1. Bijstelling verkoopbrengsten						- 17,0						- 17,0
2. Bijstelling overige ontvangsten	- 1,0	- 2,0		- 1,4	2,3	- 2,3	- 4,4	1,0				- 7,8
Najaarsnota 2013	5,7	18,0	20,5	13,8	6,9	117,4	73,5	61,9	6,8	0,0	0,0	324,5
Wijzigingen in samenhang met de slotwet 2013												
Stand slotwet 2013	5,7	18,0	20,5	13,8	6,9	117,4	73,5	61,9	6,8	0,0	0,0	324,5

Toelichting

1. Bijstelling ontvangsten verkoopopbrengsten

De ontvangstenbegroting is verlaagd met € 17 miljoen. Dit wordt deels veroorzaakt door een andere fasering van de opbrengsten uit verkoop van materieel (€ 10 miljoen) en van onroerende goederen (€ 7 miljoen). De afnemende verkoopmogelijkheden op de markt heeft invloed op de verwachte verkoopopbrengsten roerende en onroerende goederen. In 2013 worden de verkopen van de objecten PWA kazerne, Officierscasino, MC Weesp, Marinekazerne Driehuis, Jagersborgh Roermond en diverse kleine objecten niet meer gerealiseerd.

2. Bijstelling overige ontvangsten

De overige ontvangsten worden bijgesteld met € 7,8 miljoen. De belangrijkste mutaties zijn een ontvangst vanuit IVENT (€ 5 miljoen) en subsidie-inkomsten voor het Europees Visum Informatiesysteem bij de KMar (€ 2,3 miljoen). Hier tegenover staan lagere overige materiële ontvangsten bij de diverse defensie-onderdelen (– € 7,8 miljoen) en de verlaging van de opbrengsten inzet VPD's (– € 1 miljoen). Verder schuift de bijdrage door de Stichting Ziektekosten Verzekering Defensie door naar 2014 (– € 4 miljoen) en zijn er lagere ontvangsten vanuit de NAVO (– € 2,3 miljoen).

Budgettaire gevolgen van beleid

Beleidsartikel 1 Inzet

Artikel 1 Inzet (Bedragen x € 1.000)	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e supplettoire begroting 2013	Stand 1e supplettoire begroting 2013	Mutatie 2e supplettoire begroting 2013	Stand 2e supplettoire begroting 2013
Verplichtingen	213.150	27.279	240.429	– 37.600	202.829
Programma-uitgaven	213.150	27.279	240.429	– 37.600	202.829
<i>Opdracht Inzet</i>					
– waarvan crisisbeheersingsoperaties (HGIS)	190.500	37.779	228.279	– 35.000	193.279
– waarvan financiering nationale inzet krijgsmacht	2.250		2.250		2.250
– waarvan overige inzet	20.400	– 10.500	9.900	– 2.600	7.300
Ontvangsten	13.707	– 7.000	6.707	– 1.000	5.707
Programma-ontvangsten					
– waarvan crisisbeheersingsoperaties (HGIS)	1.407		1.407		1.407
– waarvan overige inzet	12.300	– 7.000	5.300	– 1.000	4.300

Bedragen x EUR 1.000

Omschrijving	Programma- uitgaven	Totaal
Totaal beleidsmatige mutaties		
Bijstellen inzet VPD's	– 1.600	– 1.600
Doorwerking ontvangsten (inzet VPD's)	– 1.000	– 1.000
Vrijgave voorziening HGIS	– 35.000	– 35.000
Totaal beleidsmatige mutaties	– 37.600	– 37.600

Toelichting

Algemeen

De uitgaven voor verschillende missies zijn verlaagd. Uit de voorziening HGIS wordt € 35 miljoen vrijgegeven. Indien Nederland besluit om deel te nemen aan nieuwe missies dan wel verlenging van huidige missies is dit bedrag nodig voor deze missies in 2014.

Overige Inzet

De raming voor de inzet van VPD's is met een bedrag van € 2,6 miljoen verlaagd, omdat er minder aanvragen van reders worden ontvangen dan is voorzien. Het aantal VPD-inzetten wordt verlaagd van 75 naar 60 inzetten. De bijstelling van € 2,6 miljoen is gemuteerd als een doorwerking van de lagere ontvangsten van € 1 miljoen en als een vrijgave van € 1,6 miljoen, die wordt toegevoegd aan artikel 12 Nominaal en onvoorzien. De raming van de ontvangsten is op basis van bovenstaande neerwaarts bijgesteld met € 1 miljoen.

Toelichting op de budgettaire wijzigingen crisisbeheersingsoperaties

Bedragen x € 1.000	Ontwerpbe- grotting	Mutatie 1e suppletioire begroting 2013	Stand 1e suppletioire begroting 2013	Mutatie 2e suppletioire begroting 2013	Stand 2e suppletioire begroting 2013
<i>Uitgaven missies</i>					
ISAF Redeployment	15.900		15.900		15.900
GPM	96.200		96.200	- 14.500	81.700
UNAMA	50		50		50
Ocean Shield	2.800	7.200	10.000	- 1.200	8.800
EU ATALANTA		22.900	22.900	- 1.000	21.900
EUFOR Althea	50	250	300		300
KFOR		400	400		400
CMF	250		250		250
NLTC	175		175		175
UNTSO	600		600		600
EULEX KOSOVO		600	600		600
Missies algemeen	5.500		5.500	- 2.900	2.600
NS2AU		55	55		55
UNMISS	1.400		1.400		1.400
MFO		274	274		274
Patriots in Turkije		25.000	25.000	- 6.000	19.000
EUTM SOMALIE		500	500		500
EUAVSEC				65	65
EUTM MALI				50	50
Totale uitgaven aan missies	122.925	57.179	180.104	- 25.485	154.619
Uitgaven contributies	16.000	3.000	19.000	1.000	20.000
Voorziening HGIS	51.575	- 22.400	29.175	- 10.515	18.660
Totale uitgaven HGIS	190.500	37.779	228.279	- 35.000	193.279

Afghanistan

Het Kabinet heeft besloten om de Geïntegreerde Politie Trainingsmissie (GPM) per 1 juli 2013 te beëindigen. Als gevolg hiervan is de raming van de GPM verlaagd met € 14,5 miljoen zoals is gemeld in de Kamerbrief van 26 april 2013 met de stand van zaken over de politietrainingsmissie Afghanistan (Kamerstuk 27 925, nr. 480).

Patriots in Turkije

Bij Voorjaarsnota (Kamerbrief 33 640-X, nr. 2), is gemeld dat in de missie minder personeel nodig is dan voorzien en dat Turkije als gastland (*host nation*) maximale ondersteuning levert op het gebied van lokaal transport, legering, beveiliging en infrastructuur. De doorwerking hiervan op de kostenposten voeding, transport en brandstof heeft er toe geleid dat de raming met € 6 miljoen kan worden verlaagd.

European Union Aviation Mission in South Sudan (EUAVSEC)

Deze civiele missie ondersteunt de Zuid-Sudanese autoriteiten bij het ontwikkelen van een adequaat en duurzaam veiligheidssysteem op *Juba International Airport*. Nederland draagt twee militaire experts bij voor een periode van ruim 7 maanden. De additionele uitgaven zijn geraamd op € 75 duizend, waarvan € 65 duizend in 2013 (Kamerbrief 21 501-02, nr. 1249 van 26 april 2013).

European trainingsmission Mali (EUTM Mali)

De Europese Unie levert met de Europese trainingsmissie in Mali een bijdrage aan de operationele behoefte van de Malinese strijdkrachten. Nederland heeft voor een periode van een jaar één militair in de staf van het Belgische detachement geplaatst. De additionele uitgaven zijn geraamd op € 100 duizend, waarvan € 50 duizend in 2013 (Kamerbrief 29 521, nr. 209 van 24 juni 2013).

Voorziening HGIS

Vanwege verlaagde raming van diverse missies wordt € 35 miljoen van de voorziening HGIS vrijgegeven. Voor nieuwe missies en de verlenging van lopende missies blijft in 2013 een bedrag van € 18,7 miljoen beschikbaar.

Beleidsartikel 2 Taakuitvoering Zeestrijdkrachten

Artikel 2 Taakuitvoering Zeestrijdkrachten (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e supplettoire begroting 2013	Stand 1e supplettoire begroting 2013	Mutatie 2e supplettoire begroting 2013	Stand 2e supplettoire begroting 2013
Verplichtingen	714.076	8.151	722.227	- 10.950	711.277
Totaal Uitgaven	714.076	8.151	722.227	- 10.950	711.277
Programma-uitgaven	165.093	4.611	169.704	- 16.137	153.567
Opdracht Gereedstelling en instandhouding Commando ZSK	165.093	4.611	169.704	- 16.137	153.567
- waarvan inzet	8.429	- 2.489	5.940	- 580	5.360
- waarvan gereedstelling	66.035	183	66.218	- 12.690	53.528
- waarvan instandhouding	90.629	6.917	97.546	- 2.867	94.679
Apparaatsuitgaven	548.983	3.540	552.523	5.187	557.710
Staven	9.286	343	9.629		9.629
Operationele eenheden Commando ZSK	539.697	3.197	542.894	5.187	548.081
Apparaat per uitgavencategorie	548.983	3.540	552.523	5.187	557.710
personele uitgaven	474.948	13.147	488.095	4.066	492.161
materiële uitgaven	74.035	- 9.607	64.428	1.121	65.549
- waarvan huisvesting en infrastructuur	4.090	540	4.630	- 200	4.430
- waarvan ICT	1.574	1.405	2.979	- 550	2.429
- waarvan overige exploitatie	68.371	- 11.552	56.819	1.871	58.690
Apparaatsontvangsten	20.164	- 120	20.044	- 2.000	18.044

Omschrijving	Programma- uitgaven	Apparaats- uitgaven	Totaal
Autonome mutaties			
Totaal autonome mutaties	0	0	0
Beleidsmatige mutaties			
Interne herschikking	- 9.787	9.787	0
Herschikking tussen defensieonderdelen	- 250	- 4.100	- 4.350
Doorwerking van de ontvangsten	- 2.000		- 2.000
Bijdrage aan pensioenen en ontslagbescherming	- 4.100	- 500	- 4.600
Totaal beleidsmatige mutaties	- 16.137	5.187	- 10.950
Totaal mutaties	- 16.137	5.187	- 10.950

Toelichting

Algemeen

De uitgaven binnen programma en apparaat zijn bijgesteld met een interne herschikking, herschikking tussen defensieonderdelen en de doorwerking van de ontvangsten op de uitgaven. Met de vrijgekomen budgetten wordt bijgedragen aan de oplossing van de defensiebrede tekorten bij pensioenen en ontslagbescherming.

De verschillen worden hieronder per uitgavencategorie nader toegelicht.

Bijstelling instandhouding en gereedstelling

De neerwaartse bijstelling van de programma-uitgaven betreft vooral de gereedstelling. Vanwege een lagere participatiegraad bij oefeningen zijn er minder uitgaven voor oefentoelagen en overige uitgaven die gerelateerd zijn aan oefeningen.

Bijstelling personele uitgaven

De hogere personele uitgaven worden veroorzaakt door hogere premies en sociale lasten en de bijgestelde CAO van 2011.

Bijstelling materiële uitgaven

De mutaties binnen de exploitatie betreffen onder meer de herschikking van de wervingsbudgetten van het CZSK naar het CDC (- € 3,8 miljoen). Verder faseert het project Walradar Kustwacht Nederland (€ 550 duizend) naar 2014 en 2015. Hier tegenover staan de hogere uitgaven voor persoonsgebonden uitgaven.

Beleidsartikel 3 Taakuitvoering Landstrijdkrachten

Artikel 3 Taakuitvoering Landstrijdkrachten (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e suppletoire begroting 2013	Stand 1e suppletoire begroting 2013	Mutatie 2e suppletoire begroting 2013	Stand 2e suppletoire begroting 2013
Verplichtingen	1.135.839	32.705	1.168.544	- 11.484	1.157.060
Uitgaven	1.135.839	32.705	1.168.544	- 11.484	1.157.060

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e suppletore begroting 2013	Stand 1e suppletore begroting 2013	Mutatie 2e suppletore begroting 2013	Stand 2e suppletore begroting 2013
Programma-uitgaven	163.007	9.631	172.638	- 19.922	152.716
Opdracht Gereedstelling en instandhouding Commando LAS	163.007	9.631	172.638	- 19.922	152.716
- waarvan inzet					
- waarvan gereedstelling	91.824	3.550	95.374	- 1.077	94.297
- waarvan instandhouding	71.183	6.081	77.264	- 18.845	58.419
Apparaatsuitgaven	972.832	23.074	995.906	8.438	1.004.344
Staven	18.048	627	18.675	0	18.675
Operationele eenheden Commando LAS	954.784	22.447	977.231	8.438	985.669
Bijdragen aan SSO's					
Apparaat per uitgavencategorie	972.832	23.074	995.906	8.438	1.004.344
personele uitgaven	877.185	30.778	907.963	22.251	930.214
materiële uitgaven	95.647	- 7.704	87.943	- 13.813	74.130
Apparaatsontvangsten	20.523	0	20.523	0	20.523

Omschrijving	Programma- uitgaven	Apparaats- uitgaven	Totaal
Autonome mutaties			
Totaal autonome mutaties	0	0	0
Beleidsmatige mutaties			
Interne herschikking	- 13.922	13.922	0
Herschikking tussen defensieonderdelen	0	- 5.484	- 5.484
Bijdrage aan pensioenen en ontslagbescherming	- 6.000		- 6.000
Totaal beleidsmatige mutaties	- 19.922	8.438	- 11.484
Totaal mutaties	- 19.922	8.438	- 11.484

Toelichting

Algemeen

De uitgaven binnen programma en apparaat zijn bijgesteld door middel van interne herschikking en herschikking tussen defensieonderdelen. Met de vrijgekomen budgetten wordt bijgedragen aan de oplossing van de defensiebrede tekorten bij pensioenen en ontslagbescherming. De verschillen worden hieronder per uitgavencategorie nader toegelicht.

Bijstellen instandhouding

De belangrijkste oorzaak van het verlagen van instandhouding is de voorbereiding van de implementatie van de materieellogistieke module van SAP bij het CLAS. De benodigde capaciteit voor dataschoning, invoering van contracten, het testen, het ontwikkelen van scenario's en het volgen van opleidingen gaat ten koste van capaciteit om behoeftstellingen om te zetten in het aangaan van verplichtingen.

Bijstellingen personele uitgaven

De vertraging van de reorganisatie heeft negatief effect op de afbouw van personeel (€ 12 miljoen). Tevens werken hogere premies en sociale lasten en de bijgestelde CAO van 2011 door op de uitgaven (€ 10,3 miljoen).

Bijstellen materiële uitgaven

De belangrijkste oorzaak van de bijstelling van de exploitatie is dat minder opleidingen zijn aangevraagd vanwege de lopende reorganisatie. Daarnaast zijn de uitgaven lager door de herschikking van de wervingsbudgetten van het CLAS naar het CDC (– € 5,3 miljoen).

Beleidsartikel 4 Taakuitvoering Luchtstrijdkrachten

Artikel 4 Taakuitvoering Luchtstrijdkrachten (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e supplettoire begroting 2013	Stand 1e supplettoire begroting 2013	Mutatie 2e supplettoire begroting 2013	Stand 2e supplettoire begroting 2013
Verplichtingen	663.949	721	664.670	– 11.404	653.266
Uitgaven	663.949	721	664.670	– 11.404	653.266
Programma-uitgaven	132.003	13.668	145.671	9.018	154.689
Opdracht Gereedstelling en instandhouding Commando LSK	132.003	13.668	145.671	9.018	154.689
– waarvan inzet					
– waarvan gereedstelling	19.388	6.681	26.069	– 4.982	21.087
– waarvan instandhouding	112.615	6.987	119.602	14.000	133.602
Apparaatsuitgaven	531.946	– 12.947	518.999	– 20.422	498.577
Staven	24.178	– 1	24.177	– 2.800	21.377
Operationele eenheden Commando LSK	507.768	– 12.946	494.822	– 17.622	477.200
Apparaat per uitgavencategorie	531.946	– 12.947	518.999	– 20.422	498.577
personele uitgaven	390.242	11.556	401.798	– 2.800	398.998
materiële uitgaven	141.704	– 24.503	117.201	– 17.622	99.579
Apparaatsontvangsten	15.286	– 59	15.227	– 1.400	13.827

Omschrijving	Programma- uitgaven	Apparaats- uitgaven	Totaal
Autonome mutaties			
Totaal autonome mutaties	0	0	0
Beleidsmatige mutaties			
Interne herschikking	9.218	– 9.218	0
Herschikking tussen defensieonderdelen	6.500	– 3.304	3.196
Bijdrage aan pensioenen en ontslagbescherming	– 5.300	– 7.900	– 13.200
Doorwerking ontvangsten	– 1.400	0	– 1.400
Totaal beleidsmatige mutaties	9.018	– 20.422	– 11.404
Totaal mutaties	9.018	– 20.422	– 11.404

Toelichting

Algemeen

De uitgaven binnen programma en apparaat zijn bijgesteld met interne herschikking en herschikking tussen defensieonderdelen en de doorwerking van de ontvangsten op de uitgaven. Met de vrijgekomen budgetten wordt bijgedragen aan de oplossing van de defensiebrede tekorten bij pensioenen en ontslagbescherming. De verschillen worden hieronder per uitgavencategorie nader toegelicht.

Bijstellingen instandhouding en gereedstelling

De instandhouding is bijgesteld vanwege de aanschaf van reservedelen voor de NH-90 helikopter (€ 11,7 miljoen). Ook zijn diverse instandhoudingsbudgetten verder geactualiseerd (€ 2,3 miljoen). De neerwaartse bijstelling van gereedstelling (– € 5 miljoen) betreft de lagere uitgaven voor oefentoeelagen en overige uitgaven die voortvloeien uit (minder) oefendagen.

Bijstellen personele uitgaven

De personele uitgaven zijn bijgesteld vanwege een lagere instroom van nieuw personeel en een hogere instroom in de SBK-regelingen door de reorganisaties.

Bijstellen materiële uitgaven

De materiële uitgaven zijn lager door het achterblijven van de opleidingen en minder aanschaffingen van overig materiaal. Verder is het commandantenvoorzieningenbudget (– € 2,3 miljoen) naar het CDC overgeheveld voor het realiseren van kleine infrastructurele projecten naar aanleiding van de reorganisatie. Daarnaast zijn de uitgaven lager door de herschikking van de wervingsbudgetten van het CLSK naar het CDC (– € 3,6 miljoen). Hier tegenover staat een overheveling van achtergebleven BTW-budgetten vanuit de DMO naar het CLSK (€ 3 miljoen).

Beleidsartikel 5 Taakuitvoering Koninklijke Marechaussee

Artikel 5 Taakuitvoering Koninklijke Marechaussee (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e supplettoire begroting 2013	Stand 1e supplettoire begroting 2013	Mutatie 2e supplettoire begroting 2013	Stand 2e supplettoire begroting 2013
Verplichtingen	317.618	16.008	333.626	– 2.441	331.185
Uitgaven	317.618	16.008	333.626	– 2.441	331.185
Programma-uitgaven	2.285	0	2.285	0	2.285
Opdracht Inzet KMar	2.285	0	2.285	0	2.285
– waarvan inzet					
– waarvan gereedstelling	2.285	0	2.285	0	2.285
– waarvan instandhouding					
Apparaatsuitgaven	315.333	16.008	331.341	– 2.441	328.900
Staven	11.622	0	11.622	0	11.622
Operationele eenheden KMar	303.711	16.008	319.719	– 2.441	317.278
Apparaat per uitgavencategorie	315.333	16.008	331.341	– 2.441	328.900
personele uitgaven	270.721	17.664	288.385	0	288.385
materiële uitgaven	44.612	– 1.656	42.956	– 2.441	40.515
Apparaatsontvangsten	4.652	– 62	4.590	2.300	6.890

Omschrijving	Programma- uitgaven	Apparaats- uitgaven	Totaal
Totaal autonome mutaties	0	0	0
Beleidsmatige mutaties			
Bijstellen exploitatie		– 4.741	– 4.741
Doorwerking ontvangsten		2.300	2.300
Totaal beleidsmatige mutaties	0	– 2.441	– 2.441

Omschrijving	Programma- uitgaven	Apparaats- uitgaven	Totaal
Totaal mutaties	0	- 2.441	- 2.441

Toelichting

Algemeen

De apparaatsuitgaven zijn bijgesteld vanwege een herschikking tussen defensieonderdelen (onder meer het wervingsbudget en het budget bureauzaken naar het CDC) en de hogere ontvangst (€ 3,3 miljoen) door de afwikkeling van Europees Visum Informatiesysteem vanuit het Europees Buitengrens Fonds, die doorwerkt op de uitgaven. Verder draagt de KMar bij aan de oplossing van de defensiebrede tekorten bij pensioenen en ontslagbescherming.

Bijstellingen materiële uitgaven

De materiële uitgaven zijn bijgesteld vanwege het achterblijven van diverse kleine exploitatieprojecten en door knelpunten in het verwervingsproces.

Beleidsartikel 6 Investerings Krijgsmacht

Artikel 6 Investerings Krijgsmacht (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e supplettoire begroting 2013	Stand 1e supplettoire begroting 2013	Mutatie 2e supplettoire begroting 2013	Stand 2e supplettoire begroting 2013
Verplichtingen	1.313.418	- 37.129	1.276.289	- 22.395	1.253.894
Uitgaven	1.173.362	- 147.031	1.026.331	- 22.396	1.003.935
Programma-uitgaven	1.173.362	- 147.031	1.026.331	- 22.396	1.003.935
Opdracht Voorzien in nieuw materieel	803.875	- 108.880	694.995	18.200	713.195
Opdracht Voorzien in infrastructuur	193.384	- 30.900	162.484	- 25.500	136.984
Opdracht Voorzien in ICT	79.486	- 9.206	70.280	- 6.096	64.184
Bekostiging Wetenschappelijk onderzoek	63.076	- 75	63.001	- 3.800	59.201
Bijdrage aan de NAVO	33.541	2.030	35.571	- 5.200	30.371
Programma-ontvangsten	205.528	- 68.870	136.658	- 19.300	117.358
- waarvan verkoopopbrengsten groot materieel	151.058	- 38.000	113.058	- 10.000	103.058
- waarvan verkoopopbrengsten infrastructuur	52.600	- 35.600	17.000	- 7.000	10.000
- waarvan overige ontvangsten	1.870	4.730	6.600	- 2.300	4.300

Omschrijving	Programma- uitgaven	Totaal
Totaal autonome mutaties	0	0
Beleidsmatige mutaties		
Herschikking tussen defensieonderdelen	- 3.896	- 3.896
Bijstellen nieuw materiaal	17.700	17.700
Bijstellen IV investeringen	- 11.000	- 11.000
Bijstellen bekostiging wetenschappelijk onderzoek	- 3.800	- 3.800
Bijstellen bijdrage NAVO	- 2.900	- 2.900
Doorwerking ontvangsten (infra)	- 23.300	- 23.300
Overheveling tussen departementen (infra)	4.800	4.800
Totaal beleidsmatige mutaties	- 22.396	- 22.396
Totaal mutaties	- 22.396	- 22.396

Toelichting

Herschikking tussen defensieonderdelen

Deze herschikking betreft onder meer de overheveling van de infrastructuurinvestering voor achterstallig onderhoud naar het CDC (€ 4,5 miljoen).

Bijstellen nieuw materieel

De bijstelling op investeringen nieuw materieel (€ 18,2 miljoen) betreft onder meer diverse kleine investeringsprojecten, die naar verwachting dit jaar opgeleverd worden. Dit betreft onder andere diverse kleine investeringsprojecten voor het CLSK (€ 6,5 miljoen) en militaire satellietcommunicatie (€ 4,5 miljoen). Door interne herschikking vanuit investeringen infrastructuur (€ 17 miljoen) en overige investeringen worden de hogere uitgaven bij investeringen nieuw materieel gecompenseerd.

Bijstellen IV investeringen

De bijstelling op de IV-investeringen is een gevolg van vertraging van diverse kleine IV-projecten.

Bijstellen bekostiging wetenschappelijk onderzoek

De bijstelling wordt veroorzaakt door vertraging in de uitvoering van projecten.

Bijstellen bijdrage NAVO investeringen

De neerwaartse bijstelling op NAVO-investeringen wordt veroorzaakt door het achterblijven van realisatie van infraprojecten (NAVO-breed) en daardoor een lagere *Call for Contributions* dan vooraf was voorzien. De verwachte ontvangsten vanuit NAVO vallen ook € 2,3 miljoen lager uit. Deze werken door op het uitgavenbudget NAVO-investeringen.

Doorwerking van de ontvangsten (verwerkt op investeringen infrastructuur)

De bijstelling op infrastructuur komt door vertraging bij het opleveren van nieuwbouwprojecten en daaraan gekoppelde honorariumvergoeding aan het CDC (– € 17 miljoen), het herschikken van infrastructuur naar huisvesting (– € 4,5 miljoen) en vertraging bij het aanbestedingstraject van de renovatie Centraal Militair Hospitaal (€ 4 miljoen). De totale bijstelling op investering infrastructuur bedraagt – € 25,5 miljoen. De lagere verkoopopbrengsten (– € 17 miljoen) en overige ontvangsten (– € 4 miljoen) zijn verwerkt op dit artikel. De lagere ontvangsten vanuit de NAVO van € 2,3 miljoen zijn verwerkt op het uitgavenbudget NAVO-investeringen.

Overheveling tussen departementen

Dit betreft de bijdrage van het Ministerie van Defensie voor het *Cyber Security* onderzoeksprogramma aan het Ministerie van Economische zaken (– € 0,2 miljoen) en de bijdrage vanuit het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor het *Advanced Passenger Information System* (€ 5 miljoen).

Omschrijving	Programma- ontvangsten	Totaal
Totaal autonome mutaties	0	0
Beleidsmatige mutaties		
Bijstelling verkoopopbrengsten groot materieel	- 10.000	- 10.000
Bijstelling verkoopopbrengsten groot infrastructuur	- 7.000	- 7.000
Bijstelling ontvangsten NAVO	- 2.300	- 2.300
Totaal beleidsmatige mutaties	- 19.300	- 19.300
Totaal mutaties	- 19.300	- 19.300

Toelichting ontvangsten

De naar latere jaren vertraagde verkoopopbrengsten van roerende goederen bij de DMO voor € 10 miljoen en van onroerende goederen bij het CDC voor € 7 miljoen werken door op het uitgavenbudget van investeringen infrastructuur. De afnemende verkoopmogelijkheden op de markt hebben invloed op de verkoopopbrengsten roerende en onroerende goederen. In 2013 worden de verkopen van de objecten PWA kazerne, Officierscasino, MC Weesp, Marinekazerne Driehuis, Jagersborgh Roermond en diverse kleine objecten niet meer gerealiseerd. Ook wordt € 2,3 miljoen minder ontvangen vanuit de NAVO (€ 2,3 miljoen).

Beleidsartikel 7 Ondersteuning krijgsmacht door Defensie Materieel Organisatie

Artikel 7 Ondersteuning krijgsmacht door Defensie Materieel Organisatie (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e supplettoire begroting 2013	Stand 1e supplettoire begroting 2013	Mutatie 2e supplettoire begroting 2013	Stand 2e supplettoire begroting 2013
Verplichtingen	862.466	2.937	865.403	- 6.741	858.662
Uitgaven	862.466	2.937	865.403	- 6.741	858.662
Programma-uitgaven	357.310	- 9.670	347.640	1.505	349.145
<i>Opdracht Logistieke ondersteuning</i>	357.310	- 9.670	347.640	1.505	349.145
<i>- waarvan gereedstelling</i>	259.635	- 29.689	229.946	10.804	240.750
<i>- waarvan instandhouding</i>	97.675	20.019	117.694	- 9.299	108.395
Apparaatsuitgaven	505.156	12.607	517.763	- 8.246	509.517
<i>Staven</i>	10.918	1.240	12.158	- 4.100	8.058
<i>Ondersteuning operationele eenheden</i>	494.238	11.367	505.605	- 4.146	501.459
Apparaat per uitgavencategorie	505.156	12.607	517.763	- 8.246	509.517
<i>personele uitgaven</i>	181.077	4.963	186.040	- 8.300	177.740
<i>materiële uitgaven</i>	324.079	7.644	331.723	54	331.777
<i>- waarvan ICT</i>	228.753	- 474	228.279	16.340	244.619
<i>- waarvan overige exploitatie</i>	95.326	8.118	103.444	- 16.286	87.158
Apparaatsontvangsten	42.667	35.266	77.933	- 4.400	73.533

Omschrijving	Programma- uitgaven	Apparaats- uitgaven	Totaal
Autonome mutaties			
Totaal autonome mutaties	0	0	0
Beleidsmatige mutaties			
Interneerschikking	8.205	- 8.205	0
Herschikking tussen defensieonderdelen	- 6.700	4.359	- 2.341
Doorwerking ontvangsten		- 4.400	- 4.400

Omschrijving	Programma- uitgaven	Apparaats- uitgaven	Totaal
Totaal beleidsmatige mutaties	1.505	- 8.246	- 6.741
Totaal mutaties	1.505	- 8.246	- 6.741

Toelichting

Algemeen

De uitgaven binnen programma en apparaat zijn bijgesteld met interne herschikking, herschikking tussen defensieonderdelen en de doorwerking van de ontvangsten op de uitgaven. De verschillen worden hieronder per uitgavencategorie nader toegelicht.

Bijstellen instandhouding en gereedstelling

De DMO draagt vanuit instandhouding € 6,7 miljoen bij aan het CLSK voor reservedelen van de NH-90 helikopter. Tevens werken de lagere dan geplande overige materiële ontvangsten (€ 4,4 miljoen) door op het uitgavenbudget. Door interne herschikking van instandhouding naar gereedstelling worden de budgetten geactualiseerd naar de onderliggende activiteiten.

Bijstellen personele uitgaven

De personele uitgaven zijn neerwaarts bijgesteld omdat de personele bezetting van IVENT lager is dan was gepland.

Bijstellen materiële uitgaven

De totale materiële uitgaven blijft op de budgetstand van de 1^e suppletoire begroting. Echter binnen de overige exploitatie en ICT exploitatie vindt een interne herschikking plaats om de budgetten aan te sluiten op de dienstverlenende activiteiten. De herschikking is een gevolg van het overhevelen van budgetten, vanuit het exploitatiebudget naar CDC voor het onderhoud aan de infrastructuur Vriezenveen en Oudemolen (€ 2,3 miljoen) en de ontvlechting van de achtergebleven BTW budgetten (€ 3 miljoen). Hier tegenover staat de overheveling van het bedrijfsvoeringsbudget van het kas-verplichtingendeel van IVENT van het CDC naar de DMO (€ 9,6 miljoen).

Beleidsartikel 8 Ondersteuning krijgsmacht door Commando Diensten Centrum

Artikel 8 Ondersteuning krijgsmacht door Commando DienstenCentra (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e suppletoire begroting 2013	Stand 1e suppletoire begroting 2013	Mutatie 2e suppletoire begroting 2013	Stand 2e suppletoire begroting 2013
Verplichtingen	939.434	73.499	1.012.933	25.738	1.038.671
Uitgaven	939.434	73.499	1.012.933	25.738	1.038.671
Programma-uitgaven	5.834	6.959	12.793	- 805	11.988
Opdracht Dienstverlenende eenheden	5.834	6.959	12.793	- 805	11.988
- waarvan gereedstelling	5.393	7.400	12.793	- 805	11.988
- waarvan instandhouding	441	- 441	0		
Apparaatsuitgaven	933.600	66.540	1.000.140	26.543	1.026.683
Staf CDC	20.858	0	20.858	0	20.858

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e suppletioire begroting 2013	Stand 1e suppletioire begroting 2013	Mutatie 2e suppletioire begroting 2013	Stand 2e suppletioire begroting 2013
Ondersteuning operationele eenheden	853.648	64.130	917.778	26.543	944.321
Bijdragen aan SSO's	39.009	2.410	41.419	0	41.419
Attachés	20.085	0	20.085	0	20.085
Apparaat per uitgavencategorie	933.600	66.540	1.000.140	26.543	1.026.683
<i>personele uitgaven</i>	441.432	- 8.954	432.478	- 6.495	425.983
- waarvan eigen personeel	429.783	- 8.788	420.995	- 6.495	414.500
- waarvan attachés	11.649	- 166	11.483	0	11.483
<i>materiële uitgaven</i>	492.168	75.494	567.662	33.038	600.700
- waarvan huisvesting en infrastructuur	328.193	29.229	357.422	33.272	390.694
- waarvan overige exploitatie	155.539	46.099	201.638	- 234	201.404
- waarvan overige exploitatie attachés	8.436	166	8.602	0	8.602
Apparaatsontvangsten	44.319	16.593	60.912	1.000	61.912

Omschrijving	Programma- uitgaven	Apparaats- uitgaven	Totaal
Autonome mutaties			
Totaal autonome mutaties	0	0	0
Beleidsmatige mutaties			
Interne herschikking	- 1.060	1.060	0
Herschikking tussen defensieonderdelen	255	20.483	20.738
Doorwerking ontvangsten		5.000	5.000
Totaal beleidsmatige mutaties	- 805	26.543	25.738
Totaal mutaties	- 805	26.543	25.738

Toelichting

Algemeen

De uitgaven binnen programma en apparaat zijn bijgesteld door middel van interne herschikking, herschikking tussen defensieonderdelen en de doorwerking van de ontvangsten op de uitgaven. De verschillen worden hieronder per uitgavencategorie nader toegelicht.

Bijstellen personele uitgaven

De bijstelling van personele uitgaven komt door de hogere premies en sociale lasten en de bijgestelde CAO van 2011. Daar tegenover staat een lager dan geplande personele sterkte als gevolg van de reorganisaties binnen het CDC.

Bijstellen materiële uitgaven

De bijstelling van de exploitatie betreft het bijstellen van de exploitatietekorten voor de dienstverleningsactiviteiten instandhouding huisvesting en infrastructuur. Hiervoor is voor € 20,5 miljoen aan budget overgeheveld. Voorbeelden zijn de bijstelling vanuit artikel 6 Investerings Krijgsmacht en artikel 12 Nominaal en onvoorzien voor de instandhouding infrastructuur (€ 9,5 miljoen), de toevoeging budget commandantenvoorziening door het CLSK (€ 2,3 miljoen), het onderhoud infrastructuur Vriezenveen en Oudemolen van de DMO (€ 2,3 miljoen) en het wervingsbudget van de operationele commando's (€ 13,8 miljoen). Daar tegenover

staat de overheveling van de bedrijfsvoeringsbudgetten voor het kas-verplichtingendeel van IVENT naar de DMO (– € 9,6 miljoen).

Omschrijving	Programma- uitgaven	Apparaats- uitgaven	Totaal
Autonome mutaties			
Totaal autonome mutaties	0	0	0
Beleidsmatige mutaties			
Interne herschikking	– 1.060	1.060	0
Herschikking tussen defensieonderdelen	255	20.483	20.738
Doorwerking ontvangsten		5.000	5.000
Totaal beleidsmatige mutaties	– 805	26.543	25.738
Totaal mutaties	– 805	26.543	25.738

Toelichting ontvangsten

Door vertraging in het aanbestedingstraject renovatie van het Centraal Militair Hospitaal schuift de geraamde bijdrage van Stichting Ziektekosten Verzekering Defensie (SZVK) door naar 2014 (– € 4 miljoen). De lagere ontvangst werkt door op de investeringen. Tevens is er een vordering op IVENT voor de door het CDC geleverde facilitaire diensten (€ 5 miljoen).

Niet-beleidsartikel 9 Algemeen

Artikel 9 Algemeen

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e supplettoire begroting 2013	Stand 1e supplettoire begroting 2013	Mutatie 2e supplettoire begroting 2013	Stand 2e supplettoire begroting 2013
Verplichtingen	95.502	6.333	101.835	1.544	103.379
Programma-uitgaven					
Subsidies en bijdragen	19.695	2.227	21.922	0	21.922
Bijdrage NAVO en internationale samenwerking	44.898	– 6.500	38.398	3.437	41.835
Overige uitgaven	30.909	10.606	41.515	– 1.893	39.622
Totaal programma-uitgaven	95.502	6.333	101.835	1.544	103.379
Totaal ontvangsten	0	0	0	0	0

Omschrijving	Programma- uitgaven	Totaal
Autonome mutaties		
Totaal autonome mutaties	0	0
Beleidsmatige mutaties		
Herschikking tussen defensieonderdelen	– 1.756	– 1.756
Interne herschikkingen tussen artikel 9 en 10	3.300	3.300
Totaal beleidsmatige mutaties	1.544	1.544
Totaal mutaties	1.544	1.544

Toelichting

Herschikking tussen defensieonderdelen

Deze post betreft diverse kleine overhevelingen tussen defensieonderdelen, waaronder de ontvlechting van wervingsbudgetten naar het CDC (€ 0,6 miljoen) en de ballastwaterbehandeling naar artikel 6 Investeringsen Krijgsmacht (€ 0,5 miljoen).

Interne herschikking niet-beleidsartikel 9 Algemeen en 10 Centraal Apparaat

De hogere bijdrage aan de NAVO en internationale samenwerking (€ 3,4 miljoen) wordt onder meer veroorzaakt door een hogere financiële bijdrage aan de AWACS exploitatie vanwege de terugtrekking van Canada uit AWACS. Het verwachte tekort bij de bijdrage aan de NAVO wordt intern opgelost vanuit artikel 10 Centraal Apparaat.

Niet-beleidsartikel 10 Centraal Apparaat

Artikel 10 Centraal apparaat

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e supplettoire begroting 2013	Stand 1e supplettoire begroting 2013	Mutatie 2e supplettoire begroting 2013	Stand 2e supplettoire begroting 2013
Verplichtingen en uitgaven	1.592.910	34.461	1.627.371		
Apparaatsuitgaven					
Bestuursstaf	99.960	1.126	101.086	- 7.047	94.039
Militaire inlichtingen- en Veiligheidsdienst	56.879	4.037	60.916	2.331	63.247
Pensioenen en uitkeringen	1.177.256	66.909	1.244.165	10.119	1.254.284
Wachtgeld, inactiviteitswedden en SBK-gelden	258.815	- 37.611	221.204	11.910	233.114
Ziektekostenvoorziening					
Totaal apparaatsuitgaven	1.592.910	34.461	1.627.371	17.313	1.644.684
Apparaat per uitgavencategorie	1.592.910	34.461	1.627.371	17.313	1.644.684
<i>personele uitgaven</i>	1.562.284	31.844	1.594.128	23.304	1.617.432
<i>- waarvan eigen personeel</i>	126.213	2.546	128.759	1.275	130.034
<i>- waarvan pensioenen, wachtgeld en uitkeringen</i>	1.436.071	29.298	1.465.369	22.029	1.487.398
<i>materiële uitgaven</i>	30.626	2.617	33.243	- 5.991	27.252
Totaal ontvangsten	6.937	- 154	6.783	0	6.783

Omschrijving	Apparaats- uitgaven	Totaal
Autonome mutaties		
Totaal autonome mutaties	0	0
Beleidsmatige mutaties		
Bijstellen pensioenen en ontslagbescherming	44.097	44.097
Herschikkingen tussen defensieonderdelen	- 216	- 216
Interne herschikkingen tussen artikel 9 en 10	- 3.300	- 3.300
Overhevelingen tussen departementen	- 75	- 75
Vrijgave deel vd hoofdsom ABP lening	- 23.193	- 23.193
Totaal beleidsmatige mutaties	17.313	17.313
Totaal mutaties	17.313	17.313

Toelichting

Bijstellen pensioenen en ontslagbescherming

Door de uitvoering van de reorganisatie bij de eenheden wordt inzichtelijk hoeveel medewerkers in aanmerking komen voor de regelingen voor ontslagbescherming (een garantieregeling voor oudere medewerkers kort voor leeftijdsontslag) of de stimuleringsregeling (bij uittreden). De realiteit laat zien dat het aantal gebruikers van de regelingen hoger is dan verwacht.

Interne herschikking algemeen en centraal

De hogere bijdrage aan de NAVO (artikel 9) wordt gecompenseerd vanuit artikel 10 Centraal Apparaat.

Overhevelingen tussen departementen

Defensie draagt een bedrag van € 75 duizend bij aan de Commissie Dessens van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 te evalueren.

Vrijgave hoofdsom ABP lening

In het kader van het volledig op kapitaaldekking brengen van de militaire ouderdomspensioenen is Ministerie van Defensie met het ABP een aantal leningen overeengekomen, waarvoor het Ministerie van Financiën de middelen beschikbaar stelt. De lening voor 2013, die als niet-relevant aan de uitgavenzijde van de begroting van het Ministerie van Defensie is toegevoegd, is voor dit jaar echter niet benodigd. De hiervoor gereserveerde middelen vallen vrij aan het Ministerie van Financiën.

Niet-beleidsartikel 11 Geheim

Artikel 11 Geheime uitgaven

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e suppletioire begroting 2013	Stand 1e suppletioire begroting 2013	Mutatie 2e suppletioire begroting 2013	Stand 2e suppletioire begroting 2013
Verplichtingen en uitgaven	5.264	0	5.264	0	5.264
Geheime uitgaven	5.264	0	5.264	0	5.264
Totaal uitgaven en verplichtingen	5.264	0	5.264	0	5.264

Toelichting

Geen mutaties.

Niet-beleidsartikel 12 Nominaal en onvoorzien

Artikel 12 Nominaal en onvoorzien

	Ontwerp- begroting 2013	Mutatie 1e suppletioire begroting 2013	Stand 1e suppletioire begroting 2013	Mutatie 2e suppletioire begroting 2013	Stand 2e suppletioire begroting 2013
Verplichtingen en uitgaven	63.401	- 43.554	19.847	- 19.847	0
Nader te verdelen	63.401	- 43.554	19.847	- 19.847	0
Totaal uitgaven	63.401	- 43.554	19.847	- 19.847	0

Omschrijving	Totaal
Autonome mutaties	
Totaal autonome mutaties	0
Beleidsmatige mutaties	
Bijstellingen pensioenen en ontslagbescherming	- 16.997
Herschikking tussen defensieonderdelen	- 2.850
Totaal beleidsmatige mutaties	- 19.847
Totaal mutaties	- 19.847

Toelichting

Bijstellen pensioenen en ontslagbescherming

Vanuit dit artikel wordt bijgedragen aan de problematiek van tekorten bij pensioenen en ontslagbescherming.

Herschikking tussen defensieonderdelen

De mutaties betreffen onder meer de instandhouding van infrastructuurbudgetten bij het CDC.